

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

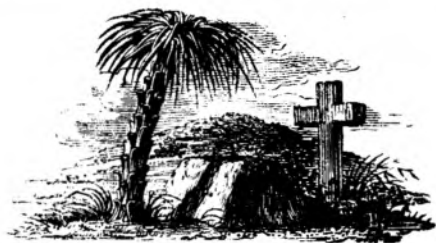
PEST'A
Vineri
1/13 sept.

Ese totu a opt'a di
Pretulu pentru Austria
pe Jul. Dec. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jul.—Dec. unu galbenu.

Nr.
35.

Cancelari'a redactiunii
Strat'a morarilor Nr. 10.
unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
III
1867.

La mórtea metr. Alesandru Sterca Si ulu ti u.

(† 7 sept. 1867.)

O! tíera multu cercata, Ardealu pamentu de gele,
Incinge-ti doliu negru si plange intristatu, —
Câ-ci fiulu teu celu dulce, iubítulu gintei mele,
Alesulu Provedintiei acum a repausatu!

Grabesco négra scire si sbóra 'n departare
La fratii mei de-unu sange din Tisa si Balcanu,
Si spune-li cu lacrimi dorerea ast'a mare,
Sê planga d'impreuna toti fíii lui Traianu!

Pe ceriulu romanimei pleciad'a cea de stele,
Acum e mai saraca, nu mai lucește-asié;
Câ-ci éca-te se stinse o stea ce între ele
Snavu ne incantase si multu frumosu lucea.

Se franse dara stêlpulu maretiu si multu potinte,
Se ruinà in fine column'a de granitu,
Ce 'n zidulu romanimei strivitu de eleminte
Atâti ani cu taría a statu si a servitu.

Câ-ci elu a fostu acela, ce 'n asta lume mare,
Mai multu decâtu pe tóte, iubea natiunea sa;
Si elu a fostu barbatulu celu scumpu si dragu pe care
Mai multu decâtu pe altii natiunea-lu adorá.

A fostu si nu mai este! Campiile strabune,
Si codri, muntii suna de-unu gemetu dorerosu;
Er Muresiulu cu Oltulu, ca dóue sore bune,
Plangandu cu multa gele alérge 'n vale josu.

Si tóta romanimea, pe unde scirea sbóra.
Cu voci de milióne asié va suspiná:
„Repausa 'n pace! Fía tierin'a ta usióra!
Si binecuventata 'n veci suvenirea ta!”

Iosifu Vulcanu.

DIN VIÉȚIA UNUI JUNE.

N o v e l a.

(Finea.)

Toastele urmara, totu într' acestu umoru, si inbuibârile colegiloru erau nesuferibile. Erá localitatea acést'a unu mormentu plinu de pecate si de desfrenâri.

Lampele din ce in ce incepeau a se domoli — dar voiosî'a neci decâtu, — acést'a o tienea in intrég'a ei putere adorat'a mea Lisa, angerulu nevinoratiei....

Candu se stinsera lampele si nu mai potui vedé fati'a Lisei, nu potui maimultu suferí spectaclulu acestu grozavu intrunitu cu inchi-puintiele unei fantasie aprinse si cu unu simtiu petrunsu peste mesura.

Porniramu din pester'a acést'a a pecatelorú si esîramu afara.

— Unu sufletu nobilu e ucisu de o astfeliu de vedenia frate, — dîse fratele meu. Mai iubesci pe Lisa?

— O voiu ucide inca in nóptea asta, — dîsei eu resolutu.

— Unu barbatu cu carapteru nepetatu, unu sufletu nobilu si vatematu de mórte nu póte face altmintrenea, — dîse, si porniramu pe strade. Eu mersei a casa singuru, elu disparu pe o alta strada.

Nu potui siedé a casa. Esî si mersei intr' unu birtu. Frate-meu erá aci cu vro patru langa sinc. Candu intrai toti priveau la mine cu óre care compatimire. Ei erau amicii fratelui meu — si toti sciau de intemplan.

Siediui la mésa câte-va minute, — si nu grafi nimica. Dupa unu tempu scotîndu unu cutîtu mi-lu ascutîi bine, si dandu sê-lu punu éra me oprî unulu si mi-luà cutîtulu voidu sê-mi inpedece pasiulu propusu.

— Mai am instruminte dîsei, — si scolandu-me de la mésa pornîi a casa éra. Neci unulu nu me retienù.

Am mersu pana 'naintea usiei, — si éra am rentorsu. Eram mai confusu, ca sê potu intreprinde ceva.

Peste câte-va minute éra fui intre cei cinci colegi in birtu.

Siediui aci unu tempu — si éta se ivescu doi panduri din cetate, si prindiendu-me me dusera a casa la mine, si intraramu in chilf'a Lisei.

Chilf'a erá góla. si patulu ei ascernutu totu cu albu — si vestmintele patului tóte sangiose peste mesura — si pavimentulu casei plinu de pete de sange pretiosu.

Pandurii mi-aretara patulu asié tacandu ca muti.

— Asié am voitu si eu — dîsei eu neprecugetatu, dar câ ce potea fi sangele acela, séu cine dora a ucisu pe Lisa nu poteam sci.

Pandurii cautara semnele — si 'ntre cele lalte langa patu aflara cutîtulu meu sangiosu care eu lu-scosem in birtu, si care lu-luara cei cinci de la mine.

Spre dîua eram inchisu in temniti'a négra. afunda, dohorósa si putreda — si mi plangeam sórtea ca acum.

Erá grea viéti'a mea atunci, câ-ci nu speram morte, dar acum se usiorédia — — — poterile trupului si a sufletului mi-sunt esauriate, — sciu câ numai câte-va dîle mai am — si voiu merge apoi la repausulu pacii — unde se va ivi adeverulu pe radi'a sórelui si va 'ncetá pedeps'a si plansulu meu.

Atât'a fu scrisu in notitiile junelui. — Ce s'a intemplanu cu ceialalti rolanti, cine a ucisu pe Lisa nu se potea sci.

Peste unulu séu doi ani s'a descoperitu in-se unu complotu fórté curiosu. Membri erau barbati si femei, si devis'a li erá a se 'navuti prin ori-ce midilocu.

Prin investigatiunea membriloru priusi se lamuri câ vetavés'a societatii fu Lisa, si colegulu de frunte fratele junelui nostru repausatu.

Barbatii castigau bani si avere prin misielii ne mai audîte, femeile asîdere, prin frumséti'a lorú, prin amagire, prin maritatie si alte misielii. S'a lamuritu si acea câ cinci amoresi ai Lisei fura ucisi prin intrigele ei, si doi barbati legiuiti toti fórté avuti, si averile acestora tóte au devenitu in man'a societâtii.

Pe urma in casatorî'a cu junele nostru, — ungandu-si patulu cu sange, spre a amagi lumea câ o-a ucisu barbatulu ca devenindu inchisu sê póta pune man'a pe averea lui — ce i si succese, a parasitu tiér'a in care a locuitu, si prin ast'a tóta societatea s'a defacutu.

Neci insii complotistii nu sciau ce s'a facutu Lisa de atunci.

In anii trecuti, nu demultu, se dîce câ la unu podu in G. tóta demanéti'a se ivea o femeia urita, chinuita si órba de amendoi ochii si cersíá. Acést'a femeia se chiamá Lisa, si barbatulu care o scotea tóta demanéti'a la cersîre, unu barbatu plinu de rane crancene, erá fratele junelui nostru.

Nu bate Domnedieu cu bot'a!

V. R. Buticescu.

AMANTA POETULUI.

(Ad normam: Nu-e, nu-e, nu-e, nu-e sperantia, nu-e!)

Linu, linu, linu, linu me consumu linu,
Me consumu linu ca o radia,
Ce 'n perire-si triumfédia . . .
Linu, linu, linu, linu me consumu, linu.

Dar, dar, dar, vai mi-e amaru,
Câ-ci ast'a nimicu nu scie,
Ca sê-mi lege ran'a via . . .
Dar, dar, dar, vai mi-e amaru.

Nu, nu, nu, nu mi-o lege, nu,
Nu mi-o lege asta-data,
Lase pe poetu sê pata, —
Nu, nu, nu, nu mi-o lege, nu!

Ea, ea, ea, de nu pôte ea,
De nu pote ea amata,
A carei sôrte me gata
Ea, ea, ea, de nu pôte ea.

Ah! ah! ah! fiinti'a ei ah!
Fiinti'a ei e legata
De anim'a-mi sagetata.
Ah! ah! ah! fiinti'a ei ah!

Ei, ei, ei, ei i-asi da eu ei,
Ei i-asi da secluri trecute
Si mie numai minute;
Ei, ei, ei, ei i-asi da eu ei.

Ma, ma, ma, i-asi da inca ma,
Totu tempulu meu venitoriu,
Si mie-unu minutu se moriu,
Ma, ma, ma, i-asi da inca ma.

Rogu, rogu, rogu, Dieiloru me rogu,
Me rogu la Diei la ursita
Ca se-o faca fericita;
Rogu, rogu, rogu, Dieiloru me rogu.

Tacu, tacu, tacu, dar de acea tacu,
Tacu innecandu la suspine,
Vediendu c'ajutoriu nu vine;
Tacu, tacu, tacu, dar de acea tacu.

Multu, multu, multu, câ-ci iubescu-o multu,
O iubescu pe ea mai tare,
Dintre care suntu sub sore;
Multu, multu, multu, câ-ci iubescu-o multu.

Ei, ei, ei, din pruncia-mi ei,
Din pruncia-mi i-am sacratu
Simtiulu meu nevinoratu;
Ei, ei, ei, din pruncia-mi ei.

Dâ, dâ, dâ, dara ea ce-mi dâ?
In doreri o suferintia
Si dór' nerecunoscintia;
Dâ, dâ, dâ, éta ea ce-mi dâ!

Beatu, beatu, beatu, dar' totu-si sum beatu,
De a ei dulce amóre
Cu doreri fericitóre
Beatu, beatu, beatu, dar' totu-si sum beatu.

Ce, ce, ce, ce poete ce?
Ce fiintia e-asié dulce,
Ce la tôte te aduce?
Ce, ce, ce, ce poete, ce?

Nu-e, nu-e, nu-e, nu-e alt'a dieu nu-e,
Decâtu dulcea mea natiune,
Ce o temu de pritiune;
Nu-e, nu-e, nu-e, nu-e alt'a dieu nu-e.

Oradea-mare 26. noievré 1849.

Iosifu Romanu.

Angerulu celoru trei nopti.

In mediloculu unui noru de flori
ce angerii semenau prin aeru, am
diaritu o frumusétia juna, cu unu
velu albu, o cununa de olivu pe ca-
pu, unu brâu verde si unu vesti-
mentu de colórea focului . . . „Pri-
vesce-me, Dante, me cunosci tu?
Eu sum — Beatricea.“

Dante, Purgatoriulu, c. XXX.

In numerulu câtorva nume cari represinta
sborulu cugetului umanu in cea mai sublima
desvoltare a sa, va fi conservatu pentru totu de-
una acela alui *Dante* din famili'a Elisei Alighieri.

Cutare séu cutare epoca din vícti'a ómeni-
loru mari au remasu infasiurate de veluri mis-
terióse, pe cari posteritatea, impinsa de puterni-
culu boldu alu unei curiositâti legitime, au voi-
tu ale ridicá pentru ca sê descopere acea ce
adeseori nu adaugea nimicu geniului care sin-
gurulu este objectulu nobilei sale preocupa-
tioni.

Omenimea nu va incetá neci odata de a
intrebá si de a cercá care fu léganulu lui Ome-
ru, in care cetate fericita a vediutu nemurito-
riulu orbu lumin'a. Socrate se afla elu intru ade-

veru cu geniulu seu familiaru in operele divinului Platone? — Mormentulu de caramide rosu, umbritu de o specie de lauru spinos, si ale carui ruine atârna de asupra grotei Pausilipului, este elu in adeveru mormentulu lui Virgiliu? — Beatricea, acestu nume care planéza ca o stea calatoria in cele din urma dóue canturi ale Comediei lui Dante, este elu numele unei fintie ce a atinsu acestu pamentu si a avutu o parte in viéti'a poetului; séu póte Beatricea este o simpla fictiune, ce reprezenta pururea, acumu filosofi'a religiosa, acumu poesi'a divina?

Unii au crediutu câ e a se primí acésta ultima parere, inse ei nu sunt de acordu a supra numirei ce se cuvene a i se dá, de teologia séu de poesia, séu chiaru de matematic'a cerésca? Cei mai multi au vediutu in Beatricea transfiguratiunea unei nobile si curate june din famili'a Portinari careia Dante i-aru fi consacratu tóta admiratiunea sufletului seu de poetu, si o afectiune lina curata, in fine parintiésca.

Candu numele lui Dante vine ca sê ve ocupe spiritulu, deodata vi sê pare, câ-lu vedeti infacisîndu-se in tunic'a sa cea lunga, cu o figura lungarétia si trista, incadrata intre marginile unei cusime rosii palidu si morosu ca si candu aru vení din infernu. Si fia care uita câ Alighieri a avutu si elu dîle frumóse, dîlele copilariei sale, candu mus'a poesiei i inspirá deja silabe misterióse, preludiu vagu alu canturiloru cu cari trebueá se impla 'n fine intréga Europ'a; nu cugetâmu a ne întrebá care au fostu junéti'a acestui betranu Gibelinu numitu Dante, p'ntre ce impresiuni a trecutu jun'a sa etate pentru ca cu virilitatea se imbrace acésta majestate morosa si severa ce planéza in giganticulu seu opu, Infernulu, Purgatoriulu si Paradisulu.

Beatricea si junéti'a lui Dante ne reamintu o cronica vechia, care naréza despre o aparitiune luminósa ce se aratá poetului in trei nopti, cu distanti'a unui numeru insemnatu de ani între ele.

Prima nopte.

128.

In dosulu besericeii santului Stefanu la Florentia in anulu 1280, o periferia vasta de muri cu cerdace descriá unu trapezu fôrte neregulatu. De asupra liniei întretaiate a acestui muru, redicau massivulu loru majestosu nesce umbre mari, in mediloculu carora se potea diarí partea superioara a Casei — Elisei. Ca tóte casele si palatiile de ceva importantia ale Florentiei in acésta epoca, Cas'a Elisei erá de unu aspectu intunecosu si severu, ce contrariá in unu modu de

mirare cu frundîsiulu ridiatoriu in care fruntea sa morosa erá de jumetate invelita. Luptele partideloru, luptele poporului cu noblétia, luptele familiei cu famili'a, palatiului cu palatiu, casei cu casa, ce impetura tota Istori'a Toscanei in decursulu atatoru vécuri, necesitara mii de media de aparare ce se aretáu la prim'a privire in esteriorulu *palatiului* séu alu casei (del palazzo sau de la casa,) cladite de piatra de granitu, si intarite un'a ca si alt'a cu verigi de fieru, cu rude de fieru, cu laterne de fieru.

Víi'a care incunjurá cas'a Elisei erá infrumsetiata cu verdéti'a eterna a cedrilor, a juniloru maritimi, a citroniloru si a meleziloru. In partea cea mai misteriósa acestei gradine se pastredia cu religiositate ruinele unui micu muru acoperitu de iedera, restulu unei capele fôrte venerate in timpurile trecute, ce erá dedicata Vergurei si purtá numele *il Nido de la Colomba*. O legenda fôrte vaga, séu sê dîcu mai bine fôrte obscura, vorbea de o statiune a Santei Mame in acestu locu.

Unu copilu de 15 ani, in fisioni'm'a caruia domnea o gravitate dulce si refletata, stá inaintea acestei umile ruine, cu capulu radiematu pe mana, si cu ochii atîntiti a supra unei feride de unu inaltu de omu, sapata de curundu in partea cea mai solida a murului. Unu maiugu si o dalta aruncate la piciórele adolescentelui aretau ca acesta firida, lucrata cu atâ't'a succesu in mediloculu unui tapetu de iedera si de muschi, erá destinata pentru unu opu alu seu particulariu. Sub firida la piciórele murului se afla asediata o planta frumósa de lilie; florile erau inca numai in muguri, inse prim'a aurora avea sê deschida urnele loru lucitoria si se verse intrensele margaritarele celoru mai recente a le rouei sale.

Firid'a pre ambe laturele erá infrumsetiata cu dóue sîruri de colóne gotice si cu diverse flori de fantasia architectica. Si fundulu ei erá zugravitu cu colorea unui azuru intunecosu semnatu de stele mici de auru.

— Asié dîse tenerulu copilu intorcandu între degetele sale unu tocu mititelu de catifea, infrumsetiatu cu o penitia rosîa; asié, acum potu asediá aici pre Maica nóstra cu miculu ei Isusu *la Madona col Bambino*. Frumos'a mea madona! io am formatu faci'a ei cea dulce si gratiósele sale mani din cér'a cea mai curata; hain'a sa este taiata din brocat'a cea mai fina, cu stele de argintu pe fundu de azuru; testimelele sale, cerceii sei, legaturele sale, si coron'a sa cu doua rinduri sunt din aurulu celu mai finu; ei daru sê-i punu eu óre unu peru care sê samene cu acela alu madonelor Bisantiului, séu sê acoperu frun-

Generalulu Prim.

tea ei cu unu peru undoiușu lungu și raru, cum au în fridele lor Santele Maice de la Florentia?

— Ah! eu vreu pentru ca peru frumosu de metasa bruneta, s'eu mai bine unu peru frumosu blondu! — Ca alu meu, adause din dretulu junelui Dante o mica copila, care facea s'eu se auda acestu timbru numitu argint'fu, de care naratorii în viersuri, și în prosa abuzeza cu atât'ă placere pentru a representá grati'ă cea mai recenta a vocei.

— Ah esti tu frumós'a mea Bica, d'ice tenerulu Dante, intorcandu-si privirea diumetate suridienda, diumetate seriós'a a supra unei copile gratfóse de diece ani cu ochii azuri, lucitori și veseli.

— Da, sum eu, Dante, și déca tu voesci peru de alu meu pentru frumós'a ta vergura de céra, eu te lasu s'eu iei aceste dóue bucle.

— Da, da, Bica, eu vreu cele dóue bucle frumosiële ale tale.

— Spune-mi, intrerumpe Beatricea, e adevératu tu esti acel'ă care ai facutu acést'a frumós'a madona de céra, asié de frumós'a? . . .

— Și care trebue s'eu asiediu în acésta frida . . . Da mititua eu sum.

— Se póte?

— Ah eu am bagatu de seama cum face Ioané și cu lucratorii sei în sal'ă cea mare. M'am încercatu s'eu facu și eu ca ei, și . . . Dar curundu, vina cu mine, amic'ă mea, oh, numai singuru cu dóue bucle din perulu teu celu blondu voiescu eu s'eu încununu fruntea Madonei nóstre de la „Colomba.“

În acésta epoca se revelau la Florentia sculptur'ă și pictur'ă. Simtiementulu adevérului și alu frumosului dominau deja la junele Alighieri, care nerabdatoriu de a dá forma ideei sale se încercase în sciinti'ă statuariei. Famili'ă sa de unu spiritu gelosu și mandru, departe de a favorí acestu gustu, se amúsá ca s'eu si rida de elu în asta privintia, și selu descuragieze. Ei se adresau demulte ori catra elu astfelu: „Dante signorello a' Alighieri, asié daru candu vei vinde sub bolt'ă Puntii vechi cetatianiloru din Florentia Santii Ioani cci mici ai Domniei tale, cu perulu loru de fuioru și cu crucile de salce, și madonele domniei tale de céra cu hainele loru de hartie venata?

Elu ascultá aceste vórbe piscatóre fára de a pune multu pondu pre ele, cu tóte aceste elu nu erá chiamatu a-si consacrá vícti'ă sculpturei; geniulu erá într' insulu, dara trebuia s'eu si ia sborulu seu într'o alta regiune a cugetarei și a artei; nu trebuia s'eu deie sufletu formelor, ci

din contra se investésca cu forme maretie poter- nic'ă idea a comediei divine.

Câte-va óre dupa obligatórea propunere ce vení s'eu i faca mic'ă Beatricea; propunere care elu o primí fára amanare și cu cea mai mare bucuriá, junele artistu, aplaudatu astadata de catra unii din familia sa, instalá în frid'ă de la cuibulu Porumbitiu *Madona col Bambino* a sa; care stralucea tota de frumuseti'ă scumpei sale ornature; tunica azuriá, velu semenatu cu stele, salba, flori și o corona de aur. Fruntea de céra a gratfósei madone, colorata cu finétia, erá ornata cu nesce plete lungi blonde, formate din dóue bucle de peru ale micii vecine alui Dante, dulcea Beatricea Portinari.

Sér'a acestei díle frumóse fu pentru junele Alighieri intiparita de o linisce religiós'a, care lu inveselise și în somnulu seu.

Elu visá.

I se aretá unu angeru, ale carui picióre în undele aburóse ale unei tunice lungi, mai alba ca neu'ă: acestu angeru cu ochi dulci, cu perulu de serafimu, lasa dintru-omana a sa s'eu curga o plóia de róse palite, er' în cea lalta tienea, alipita de sinulu seu tulpin'ă unei lilie care incepea a-si desvalí florile sale nemaculate. Peste fruntea acestui angeru, în unu nuoru usioru, plutea unu cordonu azuru, misteriosu, pe care se cetea în litere de aur aceste treí vorbe: *Beate, Beatrice, Beatus.*

„Cine esti tu?“ întrebá pre angeru spiritulu lui Dante în somnulu seu.

Si angerulu respunse:

„Eu sum Beatricea, spiritulu poesiei!“

(Va urmá.)

Comunicata de

M. Strajanu.

SUVENIRI DE CALETORIA.

V.

(Unu dialogu pe promenad'ă de la Baden-Baden, — salele de jocu, — istori'ă unei princese din Norvegia, — ce femei mi-placu mie, — unu „printiu“ din Romani'ă, — cetatiu'ă cea vechia, — prospectu frumosu, — pe promenada, — Parisulu în miniatura, — orasiulu, escursiune.)

— Apoi, scump'ă mea, de ce nu mai joci?

— M'am uritu.

— Ai pierdutu s'eu castigatu?

— Pierdutu.

— Cátu?

— Vr'o cinci mii de franci.

— Si cui a favoritu astadi noroculu?

— Principelui Kotzkoloff.

— Éra si éra elu! In tóte dîlele totu elu castiga. Eu nu princepu cum se póte ast'a.

— Neci eu, inse nu-mi pasa multu.

— Én spune-mi e societate interesanta in sala? Acolo e baronulu *?

— Acolo.

— Dara marquisulu * si contele *?

— Toti sunt in laintru.

— Remasu bunu dara, scump'a mea! Eu intru sê mai petrecu putîntelu tempulu.

— Vrei sê joci?

— Se póte.

— Petrecere buna!

Dialogulu acest'a decurse intre dóue dame imbracate elegantu. Cele d'antâie pe cari le veduramu intrandu pe promenad'a din Baden-Baden. Cuvintele de susu ne surprinsera si escitara in noi idei de totu curióse despre modulu de petrecere a dameloru din scald'a acést'a. Ca sê cunóscemu si noi mai de aprópe ce se intempla in acea sala renumita, urmaramu amendoi damei care spuse amicei sale, câ va sê mérga acolo.

Intraramu in o sala mare si decorata frumosu. Intr' unu capetu a salei se estinde o méssa lunga. Langa méssa se grupéza o multîme de ómeni, femei, barbati, teneri si betrani. Acést'a e renumit'a banca de jocu. Aice in câte-va óre séu te faci milioneriu, séu devini — cersîtoriu. La méssa domnesce linisce mormentalá. Nimene nu graiesce neci unu cuventu. Numai ruletulu suna: drr, drr, drr! Apoi stâ si acest'a la cutare numeru si banchirulu spune intr' unu tonu rece, câ la ce numeru a statu plumbulu? In dóuetrei secunde se intempla platirea si incassarea. Galbenii sbóra iute ca nesce cruceri. Apoi joculu éra se incepe de nou. Si asta curge totu asié intr'o dî ca 'n alt'a, pana sér'a tardîu. La jocu ieu parte femei si barbati in asemenea numeru. Femeile jocatóre facura a supra mea o impresiune neplacuta. Mi-place femeia in cerculu chiamârii sale, vediend'o ocupata de lucruri destinate pentru dins'a de Creatoriu; dar urescu femeia lipsita de simtiemintele cele candidé si fragede, pentru cari ea merita intru adevéru numirea de „femeia,” si cari i incingu fruntea cu nimbulu unui angeru pamentescu. Din asta cauza jocurile asarde — dupa opiniunea mea — neci odata nu potu fi conveniabile cu simtiemintele gingasie ale unei dame delicate.

Cu asemenea cugete parasí sal'a cea mare si intraramu in cele dóue chilii laterale. Acolo asîsdere jocau. Intre jocatori deosebi atrase atentiunea nóstra o dama ténera imbracata simplu inse totusi elegantu. Intrebai de unu cu-

noscutu alu meu, carele de câtu-va tempu petrecea acolo, câ cine e dam'a cea interesanta?

— Ah! — respunse dinsulu — dam'a acést'a are o istoria curiósa.

— Én spune-mi-o.

— Dins'a petrece de vr'o dóue septemani aice

— Singura?

— Ba, cu o dama betrana.

— Si ce este ea?

— In list'a strainiloru s'a inserisu „princesa din Norvegia;“ dara se vorbesce, câ ea in realitate nu e princesa. Casuri de aceste inse nu sunt rare p'aice, unde mai fia-care omu figurédia ca conte, baronu séu principe. De aceea nu se scandalisédia nimene ori cum sê se tituledie cineva. E bine, dam'a nóstra din Norvegia petrecù aice de vr'o dóue-trei dîle, si inca nu facù neci o sensatiune mai remarcabila a supra óspetiloru. Pentru ast'a ea se simtiea fórté nefericita. Voiá cu orice pretiu sê devina batetóre la oculi. Intr'o dî i plesnì prin minte sê incépa a jocá asardu, escentricu si ne'ndatinatu pan'acuma, ca astfelu sê atraga a supra sa atentiunea publicului. Se puse dara la méssa si incepù sê jóce cu o neinteresare nespusa. Luà o mana de galbeni si i aruncà spre unu numeru. Neci nu se uità unde picara galbenii. Cu unu cuventu prin tóte miscârile ei voiá sê arete, câ nu-i pasa de felu de joculu acesta. Intr' aceste ruletulu se miscá necontentitu. Joculu se finì si se 'ncepù de nou mai de multe ori. Ea inse nu-si mai aruncà privirea a supra mesei. Numai intr' unu tardîu si-intórse ochii intr' acolo. Vediù inaintea sa o corfa de galbeni. Atât'a castigà. Ea inse se simtiea atinsa de totu neplacutu. Voiá sê piérda, câ-ci doriá sê apara escentrica ori si cum. Atunci i trecù prin minte o idea nóua. Va pune tóta gramad'a de galbeni pe unu numeru. „Remane,” — díse ea rece. Ruletulu incepù sê se misce. Plumbulu se oprì la unu numeru. Princes'a pierdù. „Hahaha!” rise atunce cu placere si continuà joculu seu nebunu. Si de atunce in tóte dîlele totu jóca câtu se póte de asardu.

— Si totu pierde?

— Din contra. Totu castiga.

— Si castigulu nu o mai supera?

— Nu, câ-ci si-a ajunsu scopulu. A cuce-ritu anim'a unui barbatu. Védi-lu, siede chiar langa ea. Omulu acest'a câtu e dîu'a jóca si dinsulu necontentitu. Si pentru ce? Numai pentru ca sê póta siedé langa ea si sê póta vorbí cu adorat'a animei sale. Dinsulu inse n'are norocu. Se vorbesce, câ a pierdutu vro cincispre-diece mîi de franci.

— Ce felu de omu e nebunulu acest'a ?

— Unu printiu din Romaní'a.

— Apoi princes'a din Norvegia nimerì chiar bine. Domnulu acesta tocmai asié nu e principe, ca dins'a princésa. E unulu din acei boieri mari la capu si mici la minte, cari necontenitu facu „voiajiuri“ in Europa. Sunt pré fericitu, déca in strainetate potu figurá ca principi. Prepadescu paralele in lumea mare spre scopuri netrebnice, si rentornandu-se, patri'a loru n'are neci unu folosu de caletoríile loru.

— Lu-cunosci ?

— Ba. E de ajunsu a cunósce pe unulu din acestu soiú miserabilu, ca sê ai idea despre toti.

Intr' aceste printiulu nostru romanu se scolà de la mésa si apropiandu-se catra unu teneru care statea langa mine, i dîse incetu romanesce :

— Du-te si bate telegrafulu, sê-mi tramita o suta de napoleoni.

De buna séma cugetà, câ in loculu acel'a nimene nu-lu va pricepe de va vorbí romanesce.

Tenerulu esí. „Printiulu“ rentornà la mésa. Nu peste multu esframú si noi, ca sê cercetámu celelalte raritáti ale scaldei.

Cunoscutulu meu ni svatú, ca mai nainte de tóte sê visitámu cetatiu'á cea vechia. Primiramú svatulu si apucaramú in susu pe munte. Urcarea asta nu se potú numí pré placuta, câci muntele e fôrte innaltu, si sórele ardea destulu de fierbinte. Merseramú mai o óra intréga, si in fine sosiramú la loculu doritu. Eramú in vêrfulu unui munte fôrte innaltu, la cetatiu'á cea vechia. Ast'a de la anulu 1689 diace in ruine, dar ruinele aceste — mai alesu de josu din vale — aparú pré interesante. In chilfile vechiei forteretie acuma se afla o ospetaríá mica, unde afara de beutur'a lui Gambrinus poti capetá si mancâri. Mesele pentru óspeti sunt asiediate in liberu inaintea cetatiuiei ruinate. De aice este unu prospectu fôrte frumosu, unulu dintre cele mai incantátore ce existu in Germaní'a. Josu la picíorele tale, se estinde in vale orasiulu Baden cu scaldele lui, incungiuratu de trei laturi cu munti colosali, acoperiti de paduri. In stang'a diaresci ducatulú Wúrtemberga. Éra fatia cu tine colo 'n departare vedi in deplin'a sa frumsetie miraculos'a si multu incantátorea vale a Rinului, pamentulu Franciei. Anim'a-mi palpitá mai fierbinte diarindu antâ'á óra patri'a francesiloru, a consangeniloru nostri, si me uitam cu o placere spirituala a supra Rinului, ce din departarea cea mare apareá numai unu riuletú mitutelu. Erá unu momentu fôrte interesantu. Sórele chiar apunea, si ultimele lui radie impreso-

rau cu o splendóre magica totu orizontulu. Tóte obiectele apareau ca aurite.

Multu tempu ne delectaramú in vederea acestei panorame incantátore. Dar deodata pe aripele ventului sosira la noi din vale nesce tonuri musicale. Josu pe promenad'a de la scalda band'a militaria incepú sê esecute feliurite piese. Ne grabiramú dara si noi acolo, sciindu câ pe tempulu acesta toti óspetii esu la preambulare, si asié vomu avé ocasiune a vedé totu publiculu din scalda.

Pe candu sosiramú la promenada, acolo publiculu undulá desu. Steteramú la unu locu, de unde facuramú o revista a supra publicului, si ne uitamú la damele cari treceau pe dinaintea nóstra. Erá o privelisce pré interesanta acés't'a. Vediuramú unu publicu fôrte frumosu. Toaletele damelorú emulan un'a cu alt'a in frumsetie.

— Éca Parisulu in miniatura! — mi-dîse cunoscutulu meu — tóta lumea din Paris petrece aice vér'a câte-va septemani.

— Mi se pare, câ scald'a acésta pentru Parisiani e ceea ce este Ischl pentru Vienesi.

— Da, da!

Si intru adevéru nu audíramú unu cuventu germanu. Tóta lumea vorbíá francesce, ceea ce superá multu pe cunoscutulu meu, carele erá unu germanu insufletú.

Dupa aceste plecaramú a visitá orasiulu. Acesta e micu. Are abié 10,000 de locuitori. Inse posiede o insemnatate istorica. Inca pe tempulu Romaniloru a fostu cunoscutu sub numele „Civitas Aurelia Aquensis.“ Si in decursu de siese secolu fu resiedint'á maregrafiloru de Baden. Acuma inse e vestita numai pentru scaldele sale. Mai fia-care casa e unu otelu impreunatu cu scalda. Are o pusetiune fôrte pitorésca. Promenadele in giurulu orasiului intre munti sunt pré romantice. La promenad'a cea mare salonulu de cura si celu de conversatiune sunt pompóse. Preste totu e mai multu unu locu de petrecere decâtu scalda, unde vinu mai multi sanetosi decâtu morbosi.

Se intielege de sine, câ aice domnesce o scumpete mare. Celu-ce are bani multi si nu scie ce sê faca cu ei, mérga numai la Baden-Baden. Acolo va gasí totu ce poftesce, va petrece tempulu fôrte placutu, dar se va usiórá si de paraliutie. Baden-Baden e nu numai un'a dintre cele mai frumóse, ci si un'a dintre cele mai scumpe scaldi europene.

In alta dî facuramú excursiune intre muntii invecinati si avuramú multa ocasiune a ne delectá in regiunile frumóse pitoresci.

Iosifu Vulcanu.

Adunarea gen a Asociatiunii transilvane.

Clusiu 30 aug. 1867.

II.

Onorata Redactiune! Ți-a încă câte-va schiție făcute în pripa despre decursul adunării generale. Nu pot să vi scriu mai pe larg, că-ți peste o oră am să plec către Selagiu, unde sum invitat.

Precum ați putut deduce și din scrisoarea mea de alaltă eră, adunarea gen. în anulul acest'ă a ținut mai multu timp decâtu în anii trecuți. Acuma adevca și a trei'ă dî s'ă ținutu șiedintia, de oră ce agendele au fostu atâtu de multe încâtu în două dîle nu s'au pututu gată.

Miercuri în 28 augustu se ținū a trei'ă șiedintia. Mai antâiu se verifică protocolulu. Apoi se începū alegerea oficialilor și a membrilor comitetului. Resultatulu vi l'am împartesitu încă în rindulu trecut.

Urmă reportulu comisiunei a supra șocotelilor cassirului. După nescari dispute de lana caprina, șocotelile se gasira în ordinea cea mai buna.

Se luă la desbatere scrisoarea dlui Jacobu Muresianu, și ofertulu dintr' ins'ă se primī cu multa bucuria.

După aceste adunarea procese la desbaterea comisiunii bugetarie. Cele două puncte prime referitoare la salariulu secretariulu II. și a tēnerului carele lucra în cancelari'ă Asociatiunii, se primira îndata. În privinti'ă stipendiilor destinate pentru juristi se escara ȃresi-cari discusiuni interesante. Pentru tēnerii cari cu stipendiile Asociatiunii studiēza pedagogi'ă la Prag'ă, se decise, ca afara de 300 fl. stipendiu sē mai capete câte 50 fl. bani de caletoria. Unu sodalu care vre sē se face mai-estru, va primī ca ajutoriu 50 fl., ȃr doi insi carii voru dovedi, cā au prasitu mai multe ultoie voru capetă câte 25 fl. Doi invetiacei de meseria asīsdere se voru remuneră cu câte 25 fl.

În privinti'ă subventiunii foiei dlui Cipariu „Arhivu pentru filologia și istoria“ se decise unu ce grandiosu, adevca a i se da totu — *spriginulu moralu*. Ce e dreptu, erau unii carii doriau sē se acorde eminintelui nostru limbistu unu ajutoriu de și nu asiē bombasticu, inșe cevasi mai folositoriu pentru acēst'ă întreprindere serioșă, dar unii ce pretindeau a fi mai bine informati, reflectara, cā dlui Cipariu nu are lipsa de ajutoriu materialu, de oră-ce „Arhivulu“ posiede multi! multi! prenumeranti. Acesti domni inșe mi se pare, cā dormira în lunile trecute, și neci atāt'ă nu sciū, cā „Arhivulu“, carele fu anuntiatu, cā va eși în fia-care luna de două ori, — chiar din lips'ă abonantiloru e silitu a aparē numai odata într'o luna.

Atunci veni pe tapetu cestiunea prē interesanta: edarea unei foi din partea Asociatiunii. Trēb'ă acēst'ă de atâte ori s'ă desbatutu în adunările generale în cātu în urma intēntiunea Asociatiunii va avē sē-si piērdă tōta valōrea serioșității în ochii publicului. Sum inșe convinsu, cā presiulu nou va desvoltă o activitate mai dorita în privinti'ă asta, și se va grabi a satisface dorinti'ă natiunei. Si ast'ă cu atâtu mai vērtoșu, cā-ți cu ocașiunea ast'ă intru adevēru se decise edarea unei foi din partea Asociatiunii, și ca ajutoriu pentru fōi'ă proieptata se preliminară 400 fl. În fōi'ă acēst'ă s'aru tipari și actele Asociatiunii, dēca inșe fōi'ă n'ar eși, (!) actele se voru tipari ca pan' acuma, și — voru stă nevendute întocmai ca pan' acuma, ȃr Asociatiunea va mai prepadī pentru scopulu acesta 200 fl, chiar ca pan' acuma.

După incheierea disputei a supra acestui obiectu

dlu proprietariu din Gherla Ioanu Muresianu se adresă prin cuvinte caldureșe către adunarea generală, și în numele concetățieniloru sei esprimă dotinti'ă, ca Asociatiunea sē țiena adunarea sa generală în anulul venitoriu la Gherla. Adunarea primī cu achiamatiuni de bucuria invitarea, și — precum v'am scrisu și alaltă eră — o redică la conclusu.

În fine șiedintele incheiă șiedinti'ă. ȃr noi ne despartīramu cu aceste cuvinte : Pana la revedere în anulul venitoriu la Gherla ! —?—

Societatea literaria romana.

IV.

12. 24 augustu. În diu'ă acēsta după citirea și autentificarea protocolulu șiedintiei trecute dn. V. A. Urechia împartasi urmatōrele :

Unu comunicatu de la efori'ă școlēi natiunale de medicina și farmacia, prin carea cere, ca Societatea literaria se ia în consideratiune ștarea lipsita a unor ștudenti de la acea școlă. Fiinduca eră de prevediutu, cā voru mai veni și alte petitiuni de natur'ă celoru împartasite, se primī propunerea de a se alege o comisiune pentru petitiuni, destinata a ecsamină tōte testimoniale tineriloru concurenti și a referi despre ele în șiedintia plenaria pe catu timpu societatea este adunata ; mai tardīu pe temeiulu ștatutelor definitive se voru luă alte dispusetiuni. În totu casulu tinerii buni au a se adresă în scrisu către societatea acesta, dēca voiescu a castiga prin ea vreunu stipendiu sēu cum se dice, bursa.

25 esemplarie din „Poesii populare ale romaniloru coordonate de Vasile Alesandri, dedicate M. Sale Dōmnei Elena, tiparite cu șpesele asilului Elena Dōmn'ă în Bucuresci 1867 8° mare pe 416 pagine, coprișdietōre de 55 balade, 80 doine, 50 hore și încă unu șuplementu de 16 cantice în șuma 201 piese, se depusera pe mēs'ă șocietati ca tramise din partea resșeptivei eforie pentru membrii și pentru fiitōrea biblioteca a șocietati. La acēsta ocașiune dn. Vas. Alesandri carele șosindu din calatoriile sale numai cu o dî mai nainte se află în șiedintia fū intēmpinatu de către membrii cu multa caldura și cu aclamatiuni cordiale.

Dupăce se mai votă o adresa de fericitare către adunarea generală a asociatiunii transilvane pentru literatur'ă și cultur'ă poporului romanu se trecū la ordinea dîlei întrecurmata de eră, adica la desbaterile asupra principiiloru de ortografia. Prin o concesiune reciproca cēși facura membrii pe tacute, desbaterile se incheiara abiē pe la 4³/₄ ore după amiēdi, ȃră resultatulu a fostu curatu celu prevediutu încă de marti, adica totu o comisiune, acum inșe nu spre a mai elaboră mai multu o șimpla programa, o șimpla ordină a discusiunii despre ortografia, ci de a dreptulu o șistema de ortografia după principiulu etimologicu moderatu prin fonetismu. Acēsta o voiesce maioritatea precumpanitōria din capulu locului, cu acēsta convictiune venisera cei mai multi membrii la Bucuresci. Dēca totuși desbaterile se întinșera numai asupra principiulu în două șiedintie lungi, caus'ă fū, cā membrii voira a-si da unii altora ocașiune de ajunsu pentruca se-si desvōlte fiacare opiniunea sa după placu, precum s'ă și întēmplatu, în catu nimeni nu va putē dice vreodata, cā opiniunea lui a fostu maiorisata, ci minoritatea va putē numai marturisi, cā nu a fostu ea inșasi în stare de a convinge pe alții de pare-

rile sale. In adevăru că numai definițiunea ortografiei o audirăm paremise de vreo patru ori, era protestele, că nimeni nu vrea să meargă pauza la sanscrita și la nu știu ce stravechituri, înca s'au repetat de câteva ori. S'a recunoscut și atata, că regulile ortografice împreunate cu cele gramaticale românești după principiul etimologic se potu înveti numai în 12 lectiuni, ca înse ortografiile rele și grețoase care se vedu în publicu sunt totu numai rezultatul nesciinței, lenei, nepăsării, lipsei de iubire și atragere către limb'a națională, alu lipsei de patriotismu, era în parte alu pedanteriei și capritului mai multor profesori și docenti de gramatică, cari ținându-se ca orbule de gardu de ceea ce au apucat ei în aceleși scôle propunū limb'a în moduri diferite și aducū pe tinerime în confușiune. S'a dîsu că principiul etimologic este și primitu de facto multu mai înainte de înființarea acestei societăți de către partea cea mai numeroasă a națiunii, afara numai de cativa din Bucovin'a, că lipsesce numai aplicarea uniformă a aceluiași. În catu pentru lips'a de semne (litere) pentru toate vocalele din limb'a românească s'a făcutu provocare la analogia, la exemplele altor popore vechi și moderne și anume, că limbele cum sunt cea evrească a lui Moise, Davidu și Mateiu etc., limb'a arabică de altminteră foarte bogată și frumoasă, cum și altele orientale n'au nici unu semn pentru vocale, ci vocalele lor se învetia numai din graiul viu. În limbele elin'a și latin'a te obosescu excepțiunile. În limbele francăsc'a și anglică năciodată nu vei înveti respicarea bună a vocalelor după carte, ci numai după graiul viu. Și asié o multime altele.

Dupăce tempulu năntase foarte, ședinți'a se redică, era pe luni se pusă la ordinea dîlei proiectulu statutelor societății.

Ce s'a întemplatu domineca în 18/25 aug. veti cunoșce din alaturat'a afisia teatrală, séu că din aceeași puteți cunoșce mai multu: că adică aici entuziasmulu nu mai voiesce a încetă. Mie înse mi se pare, că acesta nu mai e nicidecum entuziasmu, nu o bucuria trecătoare, atatu mai puțin complimente și etichetă; acesta e ceva mai multu; o convicțiune care a strabatutu prin toate arterele organismului nostru naționalu. Acesta națiune voiesce și pretinde cu orice pretiu năltiarea limbei românești la rangulu celorlalte limbi neolatine din Europ'a. La reprezentațiunile din dominecă trecută teatrulu celu mare era în toate partile sale plinu îndesuitu. Membriilor societății literare li s'au rezervatu două loge mari din apropierea scenei. Candu dn'a Matilda Pascali declamă cu o voce atatu de limpede, sonoră, bine accentuată și în tonu determinatu „Od'a la membrii societății,” în carea refrenulu era „bine ati venit,” aplausele numai voieă a înceta. (Vedi program'a în „literatură și arte“ Red.)

De altminteră nrîi I et 5 din partea II. cum și dantiulu naționalu (calusariulu) executatu întocma ca în Transilvani'a, înse mai cu metodă și cu precisiune, au seceratu aplause entuziastice și multu însemnatore. *)

În 14/26 se ținū alta ședinția plenară, în carea se citi proiectulu statutelor pentru „Societatea acade-

*) Chiar în momentul acesta primirăm și noi o corespondință particulară din București, de ôra ce înse aceea vorbește érasî despre cele înșirate mai sus, nu o potomu publică. Multămîndu pentru acestu serviciu amicabile, ne rogăm de stim. nostru corespondințu, ca în venitoriu se ne onoreze cu înșicitarile sale mai degrabă.

mica română“ cu trei secțiuni științifice, cu ședinți'a în București. Proiectulu se dete spre tipărire și împărtire la membrii pe unu restempu de 36 ôre pentruca se aiba tempu de a se pregăti de discușiunea lor. Dupăce se primira și înregistrara unele petițiuni de ale unor studenți, mai împărtășindu ni-se și placut'a scire, că înalt. Sa domnitorulu întrebă de repetite ori despre lucrările societății literare, ședinți'a se închise.

Astăzi în 15/28 de și e St. Mari'a. se ține ședinția în comisiunea ortografică. Mane ședinția plenară.

(„Gaz. Tr.“)

Generalulu Prim.

(Cu portretu pe pagin'a 417.)

Diariile politice în șeptemăniile trecute se ocupăra foarte multu de Spania. Ele ni aduseră scirea de o nouă revoluțiune în străbun'a patriă a lui Cervantes. În fruntea acestei șecôle -- precum se șerie -- stă érasî generalulu Prim, renumitul emigrantu, a carui portretu se pôte vedé în nrulu acest'a.

Prim fu nascutu la 6 decemvre 1814. Tata-seu, asîșdere soldatu, se bucură multu de bravurele militare ale fiului seu, carele în etate de 25 de ani luase parte în 35 de batalii și avea o multime de rane. Caracterulu seu cavalerescu, constantu și nepetatu, precum și îndresnêl'a-i barbatéșca i castigara în scurtu tempu iubirea și stim'a compatriților sei.

Precum toti generalii spanioli, asié și Prim se ocupa multu de politică, și în acest'a totdeun'a a jucat unu rol însemnatu. Apoi dinsulu nu e numai beliduce bunu, ci și oratoru eminentu, carele în Cortez a éscelatu mai de multe ori cu vorbirile sale.

La învingerile reportate în contra Marocaniloru Prim a avutu mai multe merite, cu toate că O'Donnel a capetatu pentru expedițiunea ast'a titlulu de principe. În expedițiunea în contra Messicului dinsulu asîșdere a luat parte ca generalu. În acelu tempu înse pierdū favoreă lui Napoleonu, nu peste multu în 1866 certându-se cu O'Donnel, carele parasi principiile sale de demultu, se departă din Madridu și emitiendu o proclamațiune, se pusă în fruntea revoltăntiloru.

Revoluțiunea înse fu sugrumată. De atunce Prim trăi totu în esiliu. Dar acuma voceă patriei sale apesate și plansulu confrăților sei lu-chiamă érasî în fruntea ôștei care se luptă pentru libertate în contra tirăniei. Venitorulu ni va aretă, deca flămur'a sub care se luptă acuma Prim, va sê triumfedie séu ba?

C E E N O U ?

*** (Scire pré trista!) Sambet'a după médiadi o depesia telegrafică ni anunțiă scirea cutrierătoare, că barbatulu de comunu stimatu, metropolitulu *Alesandru Sterca-Siulutiu*, acestu modelu de caracteru nepetatu, a repausatu în aceeași dî demanêti'a la 6 ôre la Blășiu. Națiunea română érasî are dara mortu! Acest'a scire va implé de întristare adanca animele toturor romănilor adevărați, că-ci pierderea e universală și mare. Ceriulu l'a chiamatu din midiloculu nostru chiar atunce, candu năi'a națiunei n'ajunse înca la limanulu doritu, candu ea totu se légana pe valurile evenemintelor critice. Dar viéti'a i se stinse chiar candu popularitatea-i ajunse la culme. Numele lui ni va aparé totdeuna

incinsu de unu nimbu feericu. Memori'a lui va remanê in eternu nestêrsa in sinulu, poporului romanu. Si cei ce-lu voru amintî, voru adauge totdeuna cu pietate santa : Fia-i tierim'a usira si memori'a binecumentata !

** (Portretulu si biografi'a) repausatului metropolitu Alesandru Sterca-Siulutiu au esîtu in nr. 13. an. 1865 alu foiei nôstre.

** (Ingropatiunea) metropolitului Siulutiu s'a intemplatu marti in 10 sept. inainte de médiadi la 10 ôre in Blasiu. Despre decursulu acesteia vomu scrie mai pe largu in numerulu venitoriu.

** (Siedintiele consistoriului apelatoriu) din Săbiu — precum cetimu in „Telegr. R.“ — erau sê se încêpa luni in 9 septemvre. Pré Santfile Loru domnii episcopi Ioanu Popasu, si Procopiu Ivacicovicu au si sositu inca vineri.

** (Emigrantulu Stefanu Turr) sosi in dilele trecute la Pesta si la descalecare fu primitu cu multe ovatiuni. Dinsulu din insarcinarea guvernului italianu are sê caletorêsa in josu spre a studiá valea Dunarei.

** (O întrebare.) Unu literatu alu nostru de dincóce de Carpati ni adresêza urnatôrele orduri : „In nr. 33 alu „Familiei“ am cetitu o provocare in privintî'a adunării autoriloru romani la Bucuresci. La provocarea asta e subscrisu unu asiê numitu comitetu provisoriu alu adunarei. De ôra-ce trêb'a acêst'a me interesêdia si pe mine, permite-mi dle redactoru a te întrebá, nu cumva ôre-cum scîi dta ce scopu va avê adunarea asta ? pentru câ in provocarea aceea nu gasîi neci poména despre asiê ceva.“ Publicâmu aceste orduri, sperandu câ comitetulu provisoriu va respunde la ele numai decâtu.

** (Dieta Croatiei) se va conchiamá cam de odata cu diet'a Ungarici. Se vorbesce, câ cancelari'a croata s'ar desfiintî si tabl'a septemvirală a Croatiei se va transpune la Pest'a.

** (Consululu rusescu) din Braila se urî de vietîa si sari in Dunare. Inca nu se scie caus'a care l'a constrinsu spre a parasî vietî'a.

** (Comitetulu opidanu din Siomcuta) deschide concursu pentru ocuparea unei statii de educatorêsa de fetitie la scól'a romana din Siomcut'a mare, capitala districtului Cetâtii de piêtra. Salariulu anualu e 300 fl. cuartiru naturalu in localitatea scôlei, impreunatu cu gradina de legume, 15 fl. pentru lemne de focu, onorariu moderatu de la fetitiile straine.

** (Hymen.) Dlu Georgiu Selagianu teologu absolutu din dieces'a Oradii-mari a pasîtu la cununia cu domnișor'a Rosalia Sferle din Beiusiu. Dlu Alesiu Berende teologu absolutu din dieces'a Gherlei si-a incredintiatu de socia pre domnișor'a Rosalia Lengyel din Certeze. Binecumentarea ceriului a supra acestoru legature !

Literatura si arte.

** (Programa representatiunii, teatrale) din 25 aug. la Bucuresci, despre care se vorbesce la finea sciintîiării despre Societatea literaria este urmatorea : Partea I : „Concin'a“ proverbu intr' unu actu de V. Alesandri. Persónele : principes'a dn'a Mat. Pascaly, doctorulu dlu M. Pascaly, Lin'a fiic'a doctorului dn'a N. N. Partea II : 2, „Pandurulu cersîtoriu“ poesia de E. Carada, dechiamata de dlu Dimitriade. 2. „Mórtea lui Balcescu“ poesia de V. Alesandri, music'a de Mizzeti, cantata de d. Balabanu. 3. „Concertu cu vióra“

esecutatu de dlu Voinescu. 4. „Unu resunotu“ de Andreiu Muresianu dechiamatu de dn'a Matild'a Pascaly. Partea III : „Pianulu Bertei“, tradusu de dlu N. Baicoianu. Bert'a dn'a M. Pascaly, Trantz musicantu dlu M. Pascaly, Julia camerista dn'a F. Sarandi. Partea IV : „Romanulu“ dantiu natiunalu, esecutatu de mai multi juni romani, sub dirigerea dlui Moceanu.

** (O carte interesanta) a esîtu de sub tipariu dilele trecute la Bucuresci, acêst'a e : „Cursu de declamatiune de d-rulu don Vicente Joaquim Bastus, tradusu din spaniolesce de Constantinu Dinitriade, artistu dramaticu romanu. Dlu Dimitriade a invavutîtu prin opulu acêst'a literatur'a romana cu o carte pretîfoșă.

Din strainetate.

= (Dumas celu betranu) in dilele trecute adresá lui Napoleonu urmatori'a epistola : „Preastimate colega ! Candu ai intreprinsu dta scrierea istoriei lui Iuliu Cesare invingatoriulu Galiloru, tote bibliotecle s'au grabitu a-si pune spre dispusetiune documintele sale. Astfelu aparú unu opu, care stâ de asupra celoru-alalte incatu contine celu mai mare numeru de documinte istorice. Fiindu ocupatu in presinte cu scrierea istoriei altui Cesare, a nume cu a lui Bunaparte Napoleonu, asi avê lipsa de documintele, cari se receru a apareá pe aren'a lumii. Cu unu cuventu asi dorî acele scrieri, pe cari le produse 13 vendemiere. Eu le-am cerutu de la biblioteca, inse mi-se denegara. Nu-mi remane altce-va, decâtu se me adresediu catra dta colega celebru, cui nu-i se denega nemica, si se te rogu, ca se faci dispusetiunea a se scote din biblioteca, si dupa ce le vei fi primitu, se mi-le dai sub dispusetiune. De cum-va dorintî'a mea va fi bineprimita, mi-faci unu serviciu, carele, considerandu-lu din punctu de vedere alu literaturêi, nu-lu voiu uitá nici odata. Am onóre, celebrule scriitoriu alu „vietiei lui Cesare“ a fi cu reverintia, alu dtale preaplecatu colega, Alesandru Dumas.“ In diu'a urmatorea Dumas capetá prin Duruy 12 documinte de cari avê lipsa.

= (Universitate femeiesca in Americ'a.) In Statele Unite nu e noutate, dêca o muiere si-alege carier'a scientifica, si nu este ce-va lucru nou, dêca cutare mama cetesce, in apropiarea leganului baetului sêu, din Homeru, sêu Virgiliu. In Statele-Unite, manecandu din astfelu de punctu de vedere putîne lucruri noue suntu, cari se nu fia si realizate : éra ace'a, câ acolo au edificatu o universitate femeiesca, numai intru atâta e ce-va lucru nou, încâtu paretii acestui edificiu inca nu suntu deplinu uscati. Acêsta universitate este arangiata in unu modu curiosu. Tote posturile de profesura suntu puse in manele femeieloru. A edificat'o unu capitalistu bogatu ; pana acuma i-a constatu unu milionu si jumatate de dolari (3. mil. fl.) si inca mai promite. Elevulu respective elev'a are se fia celu putînu de 15 ani si se produca testimonie bune ; altcum nu se primesce. In universitate pote apoi invetiá astronomi'a, medicin'a, drepturile, matematic'a, literatur'a si alte obiecte, ce-su reprezentate pe la alte universitâti. — Morbosele din universitate suntu puse sub grigi'a femeiloru. Au o capela, unde predicele religiunarie se tienu de catra femei ; au chilia de cusutu, culina, locu de spalatu, gradina, si tote lucrurile, prin cari se potu cultivá femeile. Curatorele casei inca e femeia. Candu s'a publicatu concursulu, se presentara 353 de inse. Cursulu studie-

loru tiene patru ani. — Presemne in Americ'a femeile voru incepe a se ocupá si cu politic'a, prin urmare diplomati'a pe acolo va fi cu multu mai confusa, decâtu pe la noi, unde numai unii barbati se pricepu la asié ce-va.

= (*Tribunalulu din Queretaro*), carele aduse judecat'a asupra lui Masimilianu fu compusu din nesce teneri de 18—20 de ani. Presiedintele au avutu 23 de ani. Procurorulu de statu a poftitu ca sê se spendiure si apoi sê-i se taie capulu, in fine sê se imparte in patru parti, sê se ardia, apoi cenusi'a sê se arunce in cele patru parti ale lumii. Acêsta pretensiune insu-si tribunalulu inca se vediu a fi prea barbara. Pentru executarea sentintei aduse asupra lui Masimilianu numai patru soldati se tramisera, pe langa tote câ la asemine ocasiunii este datin'a a intrebuintia diece soldati. Toti-patru au puscatu reu si numai in coste au nimeritu pe Masimilianu. Imperatulu ranitu cumplitu nu-si perdù presinti'a, ci aretà la peptu. Unu alu cincile ostasiu, carele fu ordinaru a pasi inante atatu fu de spariatu, incatu si-aruncà pusc'a si fugi. Acum'a descarcara doui soldati, inse numai unu alu treile glontiu puse capetu suferintieloru imperatului.

= (*Secta noua*). In Copenag'a suntu cati-va propagatori de o religiune noua, carora pana acuma li succese a debândi in parte-le pe vr'o 200 insi, loculu lor de convenire este la casa lui Ebert negociatoriu de piei. Acesti-a voiescu a sterge tôte serbatorile dimpreuna cu ritulu si oficiulu preutiescu. Botezulu — dupa principiulu lor — este a se delaturá cu totulu, casatori'a este a se face prin contractu, si deca care-va parte gresiesce in contra contractului, caus'a are a fi inaintata la judecatori'a ordinaria, carea este indreptatita a disolve casatori'a; la immormentare este a se incungiuirá ori ce ceremonia. Principiulu de capetenia alu acestei regiliuni este imprumutatu din stravechi'a religiune a egipteniloru, care este caletoria spireteloru. De locu ce spiritulu parascesce trupulu, imbraca altu trupu. Sufletele acelor'a, carii au traitu vietia onesta, se muta in atare omu, pre care-lu accepta fericire nespusa; era sufletele celoru rei si plini de pecate, se muta in animale. La diua cea din urma, la diua judecãtii, meritele si peccatele sufleteloru se voru numerá, si dupa multimea acelor'a se va aduce judecat'a: tu vei remané omu, tu vei fi animalu si condamnatu spre a sierbi omeniloru. Din omenii cei rei se nascu apoi animalele, din cei mai rei, cele mai urite. Pe pamentu se incepe o vietia noua, si omenii voru domni dupa placu preste animalele facute din spiritele celoru rei. — Politi'a Denemarcei a luat la persecuare pe propagatorii acestoru idei condamnabile.

= (*Foiele straine*) afirma fara abtinerere, cumca cei doi domnitori in Salisburg au adusu pe tapetu casatorirea eredelui la tronulu francesu cu arci-ducés'a Gisela.

= (*Din Paris*) se va tramite o comisiune la Viena, ca se duca moscele principelui de Reichstadt (Napoleonu II.) in Francia.

= (*Din Mesico*) se afirma, câ Lopez tradatoriulu imperatului Masimilianu este ucisu. Era principele Salm-Salm, dupa cum ni spune o scire de la 31. jul. este judecatu la morte.

R E B U S .

De Demetriu Lacatusiu.

Deslegarea gâcituri de semne din nr. 32 :

Frundia verde 'n gradinutia,
De candu te dusesi baditia,
Nu avui dâle seniñe,
Nici minutu fara sâspine;
De candu te-ai instrainatu,
Tôte, tôte le-ai uitatu,
Si nu-ti aduci a minte
De imbirea mea fierbinte.

Elena Novacu.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domniórele Netti Seucanu, Maria Cirlea, Teresia de Popu, Mina Bardosi, Anastasia Moldovanu, Rosalia Popu n. Baldi, Emilia Cadariu, Anastasia Leonoviciu, Juliana Petri, si de la domnii J. Stoenescu, Nicolau Avramu, Stefanu B. Popoviciu, Nicolau B. Maciuca, Alesiu Popescu, Ioanu Petcu, Vincentiu Caprariu.

POST'A REDACTIUNEI.

La mai multí. Cu tablouru din semestrulu antâiu, precum amu mai anintitu, dorere! nu mai potemu servi. Deci cei-ce nu l'au capetatu, au se dispuna de cei 60 cr. tranisi pentru impachotare. Totodata anuntiamu, câ vomu face pasii cuvintiosi, ca la anul nou se potemu capetá érași esemplare din Berlin. Aceia dara carii dorindu a avé acestu tablou frumosu potu si vreu se astepte pana la anul nou, binevoiesca a ne inscintiá si atunce se va tramite la toti aceia, carii acuma nu l'au primitu.

Esemplare complete mai avemu din inceputulu semestrului II.

Sleitinu. De biografi'a promisa nu potemu face neci o intrebuintiare.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin **Alexandru Kocsi** (in tipografi'a lui Érkövi, Galgóczy si Kocsi.) Piatia de pesci Nr. 9.